

A B.-gyarmati Orth. IZR. Hitközség Előljárásgától.

Hirdetmény.

A hitközség előljárása az eddigi 5 mézárszékben gyakorolt kóser hus kimerési jogot f. évi június hó 1-től kezdődőleg 3 évre bérbe adja. Felhívtnak mindazok, akik ezt bérbe venni óhajtják, hogy zárt ajánlataikat és 500 pengő, vagy ennek megfelelő értékpapirokat bánatpénz fejében f. évi április hó 15-ig a hitközség irodájában nyújtsák be. Ugyanott a részletes feltételek is megtudhatók.

Balassagyarmat, 1932 március 14. Az előljárásgát.

Hirdetmény.

A balassagyarmati aut. orth. izr. hitközség a tulajdonát képező rituális fürdőt (*mikvo*), mely jól berendezett kád- és zuhanyfürdővel van egybekötve, f. évi szeptember hó 30-ától 3 évre bérbe adja. Felhívtnak mindazok, akik ezt bérbe venni kívánják, hogy zárt ajánlataikat és 200 pengő, vagy ennek megfelelő értékpapirokat bánatpénz fejében f. évi április hó 15-ig a hitközség irodájában nyújtsák be. Ugyanott a részletes feltételek is megtudhatók.

Balassagyarmat, 1932 március 14. Az előljárásgát.

ZSIR

ban és kicsinyben, legolcsóbb áron kapható

ENÁKEL JÓNÁSkóser baromfikereskedésében
BUDAPEST, VII., DOB UCCA 28.
Telefon: 35-6-02.**Cipőüzlet**

üzem, mely budapesti főútvonalon éve áll fenn, bevezetett nagy bevétel. — 5000 pengővel társat keres. adon vagy fiatal özvegyasszony is et. Érdeklődni: Schwarz Gábornál Nepszínház u. 42.

Özödjön meg Ön is! Ha órát és ékszer akar venni, úgy **EINSTOCK JÓZSEF** órás és ékszerészhez kell menni. (Kazinczy-templommal szemben) Telefon 35-9-42. Szombaton **inczy ucca 34.** zárva. Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árrban veszek.

Sirkövek ADLER J. sirköraktárában
Telefon: József 3-4-20
Budapest, Károly krt. 7. és Rombach-u. 4.

Apró hirdetések

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

LÓWINGER SÁMUEL, *Kaba*. Házasságkövetítő. Megbízásokat elfogad.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben követi. Táliszövöde, könyvkereskedés, Rombach-utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

INTELLIGENS, vallásos fiamat, vallásos, jó családba benősíteni akarom. „Jó parthie” jellegre válaszbélyeggel.

ORTHODOX urileány ajánlkozik háztartásba gyermekek mellé. „Varráshoz is ért” jelige.

OTTHONRA VÁGYÓ intelligens leány, ki háztartásban perfekt, kézimunkához ért, orth. családnál állást keres. (Vidékre is megy.) G. R. Kazinczy u. 27. II. 18.

TELJESEN árva, tehetetlen beteg leány, kéri jószívű zsidó testvéreinek támogatását. Szíves adományokat „Árva” jellegre a kiadóhivatal továbbít.

NÉMET ÓRÁKAT csoporttanítást vállal az orthodox gyermekotthon német tanító-nője. Található a gyermekotthonban, Kertész ucca 32. 9—12 óráig.

ORTHODOX KOSZTOT esetleg ággal a közelben keresek. Király ucca 11. fdsz. 5.

NAGYMÉHÉSZET rentabilis berendezését és kezelését, tizenöt éves gyakorlattal, esetleg gyermekek tanítását, vagy bizalmi állást vállalom. Tannenbaum, Krausz Manóánál, Sátoraljaújhely, Kazinczy-ucca 46.

MISKOLCON a legjobb helyen egy jól menő orth. kóser „bodega” más vállalkozás miatt azonnal átadó. Steinberg F., Miskolc, Dr. Szentpályi-ucca 6.

SEGITSENEK KÖNYÖRGÖM nyomorgó családon! „Beteg többgyermekes” jeligen a kiadó továbbít.

ORTH. IZR. háztartásom vezetésére azonnalra keresek 25—35 éves nőt, ki varráshoz ért. Fényképes ajánlatok: Bárány Simon, Bonyhád.

VALLÁSOS urileány háztartásba és gyermekekhez ajánlkozik április 1-ére, ahol cseléd van. „Megbízható” jellegre a kiadóba.

KÉRELEM! Segítsenek hittestvéreim nyomorgó öreg öz. zsidó asszonyon. „Valaha ő adott másoknak” jelige.

HÁZISZILVALEKVÁR, *orthodox kóser* prima, 90 fillér. Fehérbar 22, fürj 24, vegyes 16 fillér különként, utánvéttel. *Mandel Mór, Vásárosnamény.*

PINCEMESTER, pálinka- és likörgyártáshoz ért, hosszú gyakorlattal állást keres. Ugyanintén könyvelő és magyar-német levelező. Lázár Izsák, Hajdunánás.

FIATAL ÖZVEGYASSZONY, jól varr, háztartásban állást keres. Gyermekek mellé is. Ziffer Zoltánné, Penc Nőgrád m.

FIATAL LEÁNYT, lehetőleg németül tudót, három gyermek mellé keresek. Sussmann Dezső, Dob ucca 31.

„FAVORIT”

fest, mos, tisztít
Budapest, VI Paulay Ede-u. 15
Szombaton zárva.
Értesítésre házhöz küldök.

„FÜSZERÁRUK”

ecet, kakaó, burgonyaliszt, paradicsom és mindennemű fűszerárú, a környéken a legolcsóbban és legmegbízhatóbban beszerezhető; valamint hitközségünk általi MACZESZ, SMÜRE, maczeszliszt és tej hitközségi árban, házhöz szállítva.

MUNCSIK GYULÁNÁL
Budapest, Kazinczy-u. 38 (Dob-u. sarok)
Vidékre déleket pontosan eszközök.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

Most
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Szerezzen gyermekének kelles purimot és vegye meg az igaz zsidó szellemben megírt

„Zsidó mesefüzet”

második számát, Tartalma: Pinchosz ben Joir és az egerek. II. A megkerült gyermek. **Ára 30 fillér.** Kapható a kiadónál: **ECKSTEIN WOLF BUDAPEST, VII., Kazinczy-u. 27.** — Könyvkereskedőknek és iskoláknak nagy árengedmény.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET.
Budapest, VII., Bethlen-ucca 33.

אלגנטיניע יידישע צייטונג

ביד

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Külföldre 25 P.)

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

הרב הגאון הצדיק מוהרר יוסף חיים
זאננשטפערד זצוקל איננו

Sonnenfeld jeruzsálemi főrabbi, a világ-orthodoxia nagy vezéregyénisége elhunyt

Rabbi Chájim Sonnenfeld nincs többé az élők sorában! Elköltözött a világ-orthodoxia nagynevű vezére, a *manhig hádajr*, a nagy gaon!

A világ orthodox zsidósága körében mélységes meghatottságot s nagy veszteségérzetet fog kelteni ez a Jeruzsálemről jövő távirati értesítés, hogy a szentföldi orthodox zsidóság vezetője, — akit a világ-orthodoxia fejének tekintettek — *R. Jajszéf Chájim Sonnenfeld* jeruzsálemi főrabbi 83 éves korában március 27-én elhunyt. A híres gaon 1848. november havában pilantotta meg a napvilágot, *Magyarországon*. Ötvenöt év előtt költözött a Szentföldre.

A magyar *kajle* körében már kezdetben is nagy szeretettel s tisztelettel beszéltek a fiatal *talmid chochomról*, akinek nagyságánál csak szerénysége volt nagyobb. A legszegényebb körülmények között élt. Valóban *„kenyeret sóval evett és vizet is csak mérték szerint ivott”*, de a Tóranak volt szentelve egész fáradozása. *Rabbi Jiczchok Jerüchom Diskin* halála után kénytelen volt engedelmessé válni az askenázi orthodoxia követelésének s elfogadni a főrabbi-állást. Mint az askenázi zsidóság vezére a legszebb fényben ragyogott nagy kvalitásait. Mindenki meghajolt jellemé s puritánsága előtt. A rabbira vonatkoztatja a talmud *Mal'ochi* prófétának Áron főpapra mondott szavait: *„az igazság tana volt szájában, jogtalanság nem volt található ajkain, békében s egyenes-ségben járt előttem s sokakat visszatartott a büntől, mert a pap ajkai megőrzik a tudást, tanítást keresnek nála, mert az Örökkévaló a seregek urának*

angyala ő”. És a talmud azt is hozzáfűzi: *„Ha a rabbi hasonlít l'ten angyalához, akkor keressenek tanítást nála, de ha nem, akkor nem alkalmas a tanításra”*.

A próféta igéi s a talmud magyarázó szavai teljes mértékben megvalósultak a megdicsőült cadiknál. Igazságszeretetet, a jogtalanságtól való irtózás, béke, becsületesség, jóra nevelő példaadás adta meg életének tartalmát; hasonlított az ég angyalához, mert mentes volt emberi gyarlóságoktól, az anyagtól úgyszólván még életében függetlenítette magát, mert csupa átszellemültség volt. A bibliai elbeszélés szerint *Jehajsiú* azt kérde a neki megjelent férfitol: *„halóni attó, im lezorenü — hozzánk tartozol-e vagy ellenségeink közé?”* Azt felelte: *„En l'ten angyala vagyok”*. Ilyen értelemben az Ur angyala volt Rabbi Chájim Sonnenfeld is, mert bár a saját meggyőződéséhez megrendíthetetlen szilárdsággal ragaszkodott, de felette állt minden párton, ha a Szentföld szeretetéről volt szó. Kedvenc szavajárása volt: *„ür'é betüv Jerusolajim ...”* Az „Aguda” vezére volt.

A *„miczvasz jisiv erecs jisróbél”* gondolata lebegett mindig tekintete előtt. S mindig szeméi előtt látva a *bész hamikdos* szent helyét, hogy a Szentély — vétkeink miatt — lerombolva s annak helye idegen kezekben van, *soha* nem szünt meg a sötét *góhuss* fölött szomorkodni s állandóan imát rebesgett Izráel sorsa jobbrafordulásáért.

55 év óta nem hagyta el ez a *goajn hádajr* a Szentföldet. Amikor a világ-háború alatt a török hadparancsnok-

ság üldözései miatt sokan külföldre menekültek, ő szilárdan állott örhe-lyén. Amikor azután a háboru után angol mandatárius terület lett Palesztina s a kormány egységes szervezetbe akarta tömöríteni a zsidóságot, ő ebben az orthodoxia szempontjából veszélyt látott. Felajánlották neki az országos főrabbiságot ebben az egységes szervezetben, de ő nem fogadta el, hanem helyette az

ő vezérlete alatt megkezdődött egy hosszú küzdelem amelynek célja az volt, hogy a szentföldi orthodoxia különálló hitközséggé szerveződjék. A Tóra iránti aggodalomból s szeretetből fakadó küzdelem végre győzelmet aratott s megalakulhatott a független orthodox hitközség.

Mikor erői fogytát érezte, szeretete volna betöltve látni rabbiszkékét s azért hitközsége ebben az ügyben az ő kezdeményezésére Duschinszky huszti főrabbihoz fordult. Az erre vonatkozó tárgyalások nem fejeződtek még be, a huszti főrabbi épen most idözött egy nagyobb társasággal Palesztinában s megismétlődött a munkácsi főrabbi esete *Alfandari* szefárd chachammal. A szentéletű chacham meglátogatására indult a munkácsi főrabbi s ottidözése alatt hunyt el a cadik s előbbi részt vehetett a végtisztességen. A huszti főrabbi is az utolsó utra kísérelte azt a férfit, aki az ő kezére akarta bízni a szentföldi orthodoxiát, amelynek történetében örök s áldásos emléket biztosított magának *Rabbi Jajszéf Chájim Sonnenfeld*!

זכר צדיק לברכה!

Orthodox és neológ országos iroda

— A kongresszusi zsidóság ragaszkodik báró Kohner Adolffhoz —

Mult számunkban hírt adtunk arról, hogy báró Kohner lemondása folytán megüresedett neológ irodai elnöki széket Stern Samu udvari tanácsossal, a pesti izr. hitközség elnökével akarja betölteni egy tekintélyes párt. A jelölés regisztrálása publicisztikai kötelességünk volt és illetékességünkön kívül esőnek tekintettük megítélését annak a szokatlanságnak, hogy a hitközségi elnök egyszersmind országos elnök legyen. Az orthodox szervezet szempontjából ugyanis ez a jelölés teljesen belső ügy, amíg az irodák jogi helyzetét nem érinti s nem befolyásolja.

E hét kedddén azonban más fordulatot vett az ügy. A VI. izr. községkerület tartotta ülését, tehát az a községkerület, amelynek elnöke — az összes neológ községkerületek s ezzel — az országos irodának az elnöke. A gyűlésen a közhangulat spontánitásától kifakadt az egyhangulag hozott határozat, hogy nem fogadják el báró Kohner Adolff lemondását. Ennek dokumentálására küldöttséget menesztenek dr. Endrei S. Henrik chevrai igazgató, a községkerület alelnöke vezetésével báró Kohnerhez és kéri őt, hogy személyes szempontjai feláldozásával vezesse tovább a neológ zsidóság országos ügyeit. Oszatlan tetszés kiváltására alkalmas határozat ez. Azt mutatja főképen, hogy szerzett érdemek elismerése még nem sült el, egy semmitsem mondó szólam szintjére a felekezeti közéletben. Emberi szempontból is

szépnek tartjuk a ragaszkodás eme gesztusát, amely bizonyára visszaállítja a kongresszusi iroda elnöksége körül a régi helyzetet, amit viszont megelégedéssel fog tudomásul venni mindenki, aki tudja, hogy a mai viszonyok mellett milyen nehéz vezetni egy szegény ország egészen leszegényedett községeit, amelyekben a békeidők jóléte már nem található fenn, legfeljebb a régi nívó utáni honvágy él és hogy az országos vezetést még jobban megnehezíti mindenféle surlódási felület és még be nem vált módszerek kipróbálása. Ép ezért a magyar orthodoxia — amennyire ezt a kötelezős távolság megengedi — csak elégtétellel személlheti a kongresszusi zsidóság ragaszkodását eddigi országos elnökéhez.

Vandalizmus Jassyban

Romániában megszigorították az egyetemi vizsgák egy részét, amiért az egyetemi hallgatók sztrájkba léptek. A tüntetés Jassyban annyira fajult, hogy

a felvonuló menet, amelyhez a vasgárda csatlakozott, a jassyi zsinagógát megtámadta, s megromogtatta. A vasgárda a csendőrség jelenlétében autódajfét rendezett és 10 széfertőrt elégetett.

A bukareszti szenátusban dr. Niemirower főrabbi s a képviselőházban dr. Landau a legelősebb szavakban követelték elégtételt a zsidóságoknak.

ארטה כשר וויין של פסח

Édes tokaji boraim megérkeztek. Elsőrendű bor már 80 fillérért kapható. Díjtalanul házhoz szállítom.

Niszel étterem

Rombach-utca 16.

Telefon: 43-9-96.

ארטה כשר של פסח

FÜSZERÁRUK

ecet, kakaó, burgonyaliszt, paradicsom és mindennemű fűszerárú, a környéken a legelősebben és legmegbízhatóbban beszerezhető; valamint hitközségünk általi MACZESZ, SMÜRÉ, maczeszliszt és tej hitközségi árban, házhoz szállítva. Külön helyiség.

MUNCSIK GYULÁNÁL
Budapest, Kazinczy-u. 38 (Dob-u. sarok)
Videki rendeléseket pontosan eszközlök.

של פסח
HUSVÉTI ÁRUT

ez évben ismét készíti az ismert kitűnő minőségben, szigorúan rituális előírás szerint

Schreiber Simon,

az egri főtitkár főrabbi ur felügyelete alatt

FRANCK HENRIK FIAI R. T.

Iroda: Budapest, I., Budafoki-út 64. szám

Levél cím: Budapest 113. Postafiók 5 • Telefon: 68-8-44, 68-8-45

Rabbikollégium ülésezett az Orth. Hitk. Tisztviselők Egyesülete ügyében

Az Orth. Hitk. Alkalmazottak Egyesületéről — melynek presztízse, a vezetőjének az orthodoxia mértékadó köreivel szemben tanúsított magatartása folytán lényegesen hanyatlott — több közleményt hoztunk. Legutóbb, a nagykállói beszámolómban megírtuk, hogy ezen áldatlan helyzetnek véget vetendő és az egyesület tekintélye, de főleg prosperitása érdekében, a kállói konferencián több megmondott hitk. tisztviselő, formális vallástörvényi alapon megválaszolható kérdést, szóval sádlot intézett a nagykállói főrabbihoz, vajjon mitévők legyenek a most annyira kilezített helyzetben amikor az egyesület ügyvéd-elnöke nem bírja a főrabbi zömének bizalmát, sem nem népszerű oly illetékes körökben, akiknek jóindulata és támogatása nélkül az egyesület prosperitása nem valószínű.

Bródy kállói főrabbi, aki már többször kifejezésre juttatta azt a szeretetet, amelyvel a hitközségi tisztviselők helyzetének megjavítására irányuló törekvéseket istápolja, a sádló feltevésére a feleletet egy rabbitanácskozástól tette függővé. E hét hétfőjén Debrecenben megtörtént a konferencia. A debreceni főrabbi elnöke alatt tanácskozással gyűltek a nagykállói, nyírbátori, nyírmadai, derecskei főrabbi. A konferencia határozata, a „sádló”-ra adott „tesztó” alakjában legközelebb a nyilvánosság elé kerül. A rabbikonferencia hangsúlyozza, hogy fontosnak tartja a hitközségi tisztviselők egyesületének önszervező működését, a nyugdíjügy kedvező elintézését színtén óhajtja. A jelenlegi elnök személyét azonban nem tartja a rabbikollégium az egyesület igazi érdekeinek kivívására alkalmas személynek. Ezért a rabbikollégium kéri a metszőket, hogy világossítsák fel erről az illetőt, illetve

szólítsák őt fel a távozásra.

A rabbitanács véleménye szerint az orthodox tisztviselőknek esetleg más alapon való megszervezése is fontolóra vehető.

A döntésre hivatott főrabbi határozata remélhetőleg rövidesen tisztázza a hitközségi tisztviselők egyesülete ügyét és a mai izgága áldatlanság helyét elfoglalja a csendes, békés munka.

כשר של פסח

kávépörkölés

cukor és fűszerőrés, a budapesti aut. orth. rabbiság felügyelete alatt kizárólag Geiringer kávépörkölőjében lesz feldolgozva.

VII., DOB-UTCA 37. Telefon 37-9-07.
Videki pörkölést is vállalok.

Reformzsidók-e a pesti neológ zsidók?

Írta: Fischer Fülöp, sárospataki főrabbi

I.

Hogya ezen lap tisztelt olvasói egy orth. rabbinus tollából származó cikket pillantanak meg, melynek témája — úgy lehet mondani: szinte kizárólag neológ zsidó köröket érint és érdekelhet, úgy ne lepődjenek meg. Ős-régi mondása a Midras-nak, hogy miként a hárányka, érintsék csak egyik tagját is, máris minden részében-izében remeg, akként Izráel is, sajogjon bár csak egyik tagja is, minden részében megérezzi azt. E sorok írója is, kit az orthodoxia harcias elemeihez számíttanak a beavatottak, ki már több, mint egyneved évszázada irodalmi működésében, bel- és külföldi lapokban megjelent számtalan cikkben és önálló könyvekben fejtekte ki nézetét az orthodoxia és neológia között fennforgó áthidalhatatlan mély szakadékokról, — e percben úgy látja, hogy a tulsó tábor kellő közepén egy mozgalom első magvait akarják elhinteni, mely mozgalom siker esetén, nemcsak százszorta mélyebbé tenné az említett szakadékokat, hanem: öröksé! Mert félre minden kontórfalazással: hogya a „liberális zsidóság” elnevezése alatt lappangó mozgalom tényleg sikert érne el szélesebb neológ rétegekben, úgy akkor ezek a rétegek, a karaitákhöz hasonlóan, előbb-utóbb teljesen elveszítik a zsidóság számára! Tehát e percben — minden az orthodoxia és neológia között már tényleg örvénylő mélyseges szakadékok dacára — fájó szívvel kiáltom a tulsó tábor felé: „Al nó acháj toréu!” Ne tovább, én zsidó vércim! Már elég messze eltávolodtatok az ősi zsidóságtól. Még egy lépés tovább az ingoványon és helyrepolthatatlan leszen a ti zsidó lelki ségtekét érő kár!

A „Szombat” legutóbbi számában „Vissza az orthodoxiához, vagy előre a reformzsidósághoz” c. alatt Sós Endrétől származó cikket közöl, melynek, mint éjfélkor hirtelen megkonduló vészharang hangjának kellene, a neológ zsidóságban még szunnyadó ősi zsidólelkiséget halotti álmaiból felriasztani! Jaj, ezerszeresen jaj a neológ zsidóságnak, hogya felülni találna az ezen cikkből kicsendülő szírhangoknak! Cikkíró nem akar kevesebbet, mint annak az állítólagos ténynek a megállapítása után, hogy „Mi budapesti zsidók tulajdonképpen reformzsidók vagyunk”, ezen állítólagos tény alapján a pesti neológ zsidóságot az úgynevezett „liberális zsidóság”-hoz való csatlakozásra, még pedig Fried-

mann Ignác kormányfőtanácsos apostoli vezetése mellett, rábírn.

Erre mi — még pedig orthodox szemszögből — röviden és velősen azt mondjuk: nem igaz! A pesti neológ zsidók még nem reformzsidók! Közönyösek, vallástörvényt lábbaltiprók, de — hála az Égnek — egyelőre még nem reformzsidók!

Mert mi a reformzsidó kiskatéja? Ugyebár ez: „Sáboszt nehéz megtartani, de nem is muszáj megtartani, csinálunk mi a vasárnapból sáboszt!” „Kóser háztartás egy kicsit nehézkes, egy kicsit költséges, de nem is kell; a kóseriség csak az őskor számára volt előírva...” S így tovább! A reformzsidó tehát elvöl: pose jisróél! Elvöl! tiporja lábbal a Tóra törvényeit. De a pesti neológ zsidóságnak nagy tömege nem elvöl! szegi meg a vallástörvényt, nem „mümor lehachisz”, hanem azért, mert azt hiszi, hogy kénytelen megszegni azt, mert máskülönbén éhen fog veszni. Egy vallásos zsidó, pláne orth. rabbi, ugyan sohasem fogja ezen érv jogosságát elfogadni, de tagadhatatlan, hogy az ilyen érvvel sokat enyhít a bűnösség mértékén, még a legorthodoxabb rabbi szemében is.

Boldogult anyai nagybátyámat, a szent életéről híres néhai pécsujfalusi rabbinust, R. Naftóli Szófert z. c. l., a „Matéh Naftóli” szerzőjét egykor egy reformzsidó következőleg aposztrofálta: Szent Mester! Nem tudom, miért e nagy zaj a reformmozgalom miatt?! Hát régekte nem akadtak közönyös, l'tentől elrugaszkodott zsidók, kik szombatot nem tartottak, tróflit ettek stb. stb.?! A szent aggastyán következőleg válaszolt:

— Kis faluban két rőfősbolt volt. Rossz idők járták. Tönkre ment mindkettő. Nem maradt semmijük sem. Se pénz, se posztó. De valamiből mégis csak meg kell élni. Kapja magát tehát az egyik, felutazik Pestre, beállt a nagykereskedőhöz, kitől évtizedeken át fapott árut hitelbe és most is egy

jó csomó pénzzel volt adósa. Sápadtan, reszkette áll meg hitelezője előtt: „Óh, én jó uram! Ne haragudjon reám. Tudom, helytelenül gazdálkodtam. De az idők és viszonyok mostohák. Óh, könyörülj meg rajtam. Otthon feleségem és apró gyermekeim éheznek. Adj újra hitelbe. Meglátod, jövőben jobban fogok vigyázni!” Így sír és rimánkodik. A nagykereskedőnek sem volt közből a szíve, még egy próbát tett vele. Nagy örömmel és jó sok áruval tért tehát a mi emberünk vissza falujába. Meghallja ezt a másik. Követi a példát, szintén felutazik a fővárosba. Csakhogya ez a mi barátunk, ellentétben böles Salamon tanácsával, mely szerint: „tachünim jedabér ros — könyörögve beszéljen a szükkőködő” a felebarátjának segítségére utalt ember, netykén lép a nagykereskedő elé és szinte követelő hangon kér tőle új árut. A nagykereskedő megjegyzésére, hogy előbb fizesse meg régi adósságát, mindenféle csüréssel-csavarrással tagadni próbálja azt. Mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy a nagykereskedő egyszerűen kiutasította üzletéből.

— Így van ez — mondá R. Naftóli Szófer z. c. l. — a régimódi vétkezéssel is. Elkövetkeznek Elül és Tisrivel a szent napok, akkor otalép esdekelve és fohászkozva l'ten szent színe elé: „Ovinü málkénu chatónü lefomechó — Atyánk, Királyunk! Vétkezünk előtted!” „Óh, elismerem, hogy vétkeztem!” „Nehéz volt ellentállni a megkísértéseknek!” „Bocsáss meg, meg akarok javulni!” S l'ten megbocsát! De ti, reformzsidók, ti letagadjátok a vétkeket! A sáboszt megsejtésélenítése stb. stb. nem bün a ti szeméitkben. Hát hogyan bocsáthasson meg és hitelezhessen nektek újra a ti mennybéli Atyátok?...

Nos, én azt hiszem, hogy a pesti neológ zsidók jó nagy része nem mümrim lehachisz, csak mümrim letoévün! Nem elvöl, hanem érdekből, sőt nagyrésben tudatlanságból nem tartja meg a vallástörvényt! S az ilyenekre akarná a cikkíró reátukmálni az elvöl! pose jisróéléneket reformzsidóságot?! (Második cikk köv.)

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerész.

Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

A máramarosszigeti főrabbi menyegzője Ujfehértón

(Saját tudósítónktól.) Az oly fiatalon özvegyvé lett Teitelbaum Zalmen Léb, 22 éves máramarosszigeti főrabbi az elmúlt pénteken Ujfehértón nőül vette unokahúgát, aki R. Sólajm Eliezer Halberstammak, a híres szandeci cadik egyetlen élő fiának unokája, illetve R. Zische Halberstamm leánya. A „rebesch“-lakodalom már csütörtökön nagy élénkséget hozott a kis városkába. Egész nap hozták a vendégeket a fogatok, amelyeket a szomszéd birtokokosok felekezeti különbség nélkül rendelkezésre bocsátottak a célra. Péntek délután 3 órakor volt a *chóson* fogadtatása (*kabolasz pónim*), amelynél mindenki ott akart lenni, részesülni akarván az áldásból, amelyet az ünnepélyes órában az elhunyt ösökre való emlékezés áraszt. Megjelentek: a vőlegény s menyasszony közös nagyapja R. Sólajm Eliezer, fiai: R. Zischó és R. Chájim (Szatmár), a nyirbátóri főrabbi (a menyasszony nagyapja) az ő három vejével, több környékbeli rabbi stb.

Miután a roppant nagy tömeg elhelyez-

kedeti, a nyirbátóri főrabbi rendkívüli meghatottságot kelve felolvasta a házassági megegyezést (*tenóim*), utána elvonultak a menyegzői házhoz, ahol a két nagyapa végezte az esketési szertartást. Az új párt ezek után egy dalárda vidám éneke kísérte haza. Péntek este ima után 12 asztalnál volt terítve. Szombat délelőtt a templomban a szigeti főrabbi két óra hosszat tartó lebilincselő *drósót* mondott. Szombat este nagy *melave malke* folyt le, de a tulajdonképeni lakodalom vasárnap este volt, mely reggelig tartott s a nagyszámú rabbik *divré tórán* kívül 3 marselik mulattatta zenekisérettel a násznépet.

Vasárnap Bródy nagykállói s a beregkaszonyi főrabbi jelentek meg a „szed b'róchajsz“-ra. A mulatságok sora csak csütörtök este (március 31.) ért véget, amiután a fiatal pár Ujfehértót elhagyta. A lakodalmi héten kb. 100 hektoliter bort, 500 tyukot, 3 marhát és 8 borjut fogyasztott el a vagy ezer főnyi vendégsereg...

Inspector

Beküldött könyvek

„Két kerítés között”. Irta: Dr. Göttein Gábor. Szerző e 47 oldalas füzetben egynéhány zsidótárgyu előadását s elmefuttatását gyűjtötte össze. Zsidó önérzet és meleg zsidó érzés nyilatkozik meg minden sorában. A füzet, melyhez Móra Ferenc írt előszót kapható P 1.50-ért a szerzőnél, Kaposváron.

„Hétköznapi imakönyvünk” I. füzet. Irta dr. Borsodi József, kecskeméti főrabbi. Olyan gyermekek részére, akiket nem visznek templomba reggelenként s az otthoni vallási nevelésük sem megfelelő, dr. Borsodi füzete (egy buzgó tanító utmutatása mellett) célravezető eszköz lehet az imakönyv tartalmának megismeréséhez. Az első füzet a hétköznapi reggeli imának egyes részeit ismerteti röviden. A további 2—3 füzet az imakönyv többi részeit fogja taglalni. A füzet 50 fillért kapható szerzőnél.

ארטו כשר של סם -árak viszonteladók részére.

A budapesti orth. rabbiság felügyelete alatt készült szilva párolt 90-es, 25 kgr. és 12¹/₂ kgr-os ládákban; burgonyaliszt la gyártmány; ecetsav la mindenféle csomagolásban; Boods Cacao és minden peszáchi fűszerár a legolcsóbb árban kapható. Országosan elismert, legmegbízhatóbb.

Amszel Simon

Budapest, VII., Dob-utca 31. szám
Telefon: 35-6-02.

„A mi életünk”. A zsidó gyermek első képeskönyve. Irta: Munkácsi Noémi. Ez a díszkötésben megjelent, vallásos illusztrációkkal ellátott könyv hivatva van a zsengekorban levő gyermekekkel a vallást megszerettetni. Szerző atyja előszavából kiragadjuk a köv. részletet: „Azok, kik igazi zsidó házban, hagyományhű vallásos szellemben nevelkedtünk, jól tudjuk, hogy gyermekkorunkban kevésbé a vallásos élet szigorúsága, mint inkább annak derüje tett reánk mély hatást. A péntek esti asztal fénye, a széderesti és sátorosünnepi vidámság, a chanuka és purim örömei, főképp pedig a házi vallásos énekek voltak azok az intézmények, melyekben lelkünk gyönyörűsége tellett, melyekre jóelőre vágyódtunk s melyek aztán érdeklődésünket a vallásos élet egyéb feladataira is irányították. Noémi néminek ez a könyvecskéje, verseivel és képeivel a kis zsidó gyermek érdeklődésének a vallási intézmények iránt való felkölté-

sét s ez uton vallásos érzésének fokozását célozza”. Az igen hasznos, nagy formájú, 50 oldalas, finom papírosan nyomott, képekkel tarkított könyvecské 3.— pengőért *Schlesinger Jos.* kiadónál, Bpest, Király utca 1, kapható.

Reb Óser Brünn

Megrendülve és megilletődve, a nagyoknak kijáró tisztelettel gondolunk, a hirtelen elhunyt, derűs mosolyu Brünn bácsira, a szegény betegek népszerű istápolójára. A „Bikur Chólim” megbízásából a szegény zsidó betegeknek (45 éven át) kóser kosztál való ellátásával — maradandó emléket biztosított magának. Aranyos, jó, zsidó szívét ismerte minden beteg, aki az utóbbi évtizedekben Budapest közpórházaiban vagy klinikáin keresett gyógytlást és orth. kóser élelmzésre tartott igényt. Reb Óser előrehaladott kora dacára fiatalos lelkesedéssel és igaz zsidó testvéri érzéssel telítve, róttá az emeleteket és kereste, kutatta a „betegeit”. Mihelyt talált még ellátatlan zsidó beteget, nem várt „felsőbb utasítás”-t, hanem sietve tállalta fel a jóízű, bőséges ebédeket. Bámulatos volt technikája, hogy miként kéréltte, becézgette fásult és étvágytalan betegeit. De Brünn bácsi nemcsak testileg tállalta betegeit, hanem lelkileg is felélesztette őket, finom és szellemes mondásaival.

Önfeláldozóan szolgálta a bpesti orth. Chevrat is 40 éven keresztül. Hivatásának teljesítése közben az új orth. temetőben vasárnap hirtelen rosszul lett s kedd reggelre mindenki tudta, hogy R. Óser már nincs az élők sorában. Senkimen hitte volna, hogy a temetőben nehéz szolgálatot végző, a kórházakba futkosó, dús barna szakállu Brünn bácsi 77 esztendősen lett volna már. Üdesége, lankadástól meg nem szakított munkaöröme rácafoltak a kivétel nélkül: naponta mikóba járó és az esti „siur”-on pontosan résztvevő Reb Óser életkorára.

Minden hangoskodástól mentes vallásossága, kötelességtudása és mindenkefeletti „Ahávász Jisróel”-ja legyen példaképe és eszménye minden zsidó embernek.

Százakra menő tömeg kísérte utolsó útjára szerda délután.

Heszpedet mondtak: *Sussmann* és *Steif* rabbik; dr. Friedmann Izidor chevra elnök; dr. Rakonitz Dezsó a „Bikur Chólim” elnöke; s végül Rosenberg Izsák a Chevra alkalmazottai nevében búcsúzott az elhunytól. — תנחניה

Orth. kóser של סם tea

a helybeli orth. rabbinátus hechserével ellátva, 5 dkg-os csomagolásban, mindenütt kapható.

A ger-i Rebbe visszatérése a Szentföldről

(Alkalmi tudósítónktól.) A ger-i Rebbe társaságának egy része a szentföldi tartózkodás utolsó napjait kirándulásokra használta föl. Megnézték a Holttengert, Jerichó városát, átkeltek a Jordán hídján s átmentek Transjordániába. A szálloda szobájából látni lehetett a templomi hegyet és a Kajszél-Maaróvit, ami annyira lebilincselte a társaság egyik-másik tagját, hogy órákig nézték a felejthetetlen emléket jelentő helyeket és — könnyeztek. Voltak Tel-Avivban s gyönyörködtek a város fejlődésében. 8 évvel ezelőtt a társaság egyik tagja több társával együtt ott állott, ahol most a *Bené Berak*-kolónia áll s ahol most 300 család él, de akkor ott pusztá föld volt. Most megadatott neki, hogy akkori álma megvalósuljon. *Peszach-Tikvó* s a mellette levő *Raanónó* település vallási élete igen élénk.

A Rebbe és társasága március 7-én este 10 órakor szállt Haifában az *Adria* hajóra, amely őket Triestbe vitte. Annyi nép szállt a hajóra a Rebbe-től való búcsúzásra, hogy kénytelenek voltak a hajó alkalmazottai gyenge erőszakot alkalmazni az eltávolításukra.

Az esti panorama, amelyet a haifai kikötő nyújt, csodálatosan hatott a társaságra. A társaság majdnem minden tagja a hullámzó tengeren érezni kezdte az ismert nyugtalanságot. A Rebbe maga, aki már többször tette meg az utat tengeren, nyugodtan ült fülkájában. Másnap reggel *Cyprus*-szigeten kikötött a hajó. A sziget kormányzója most *Stores* generális, volt jeruzsálemi kormányzó. Cyprusi nancsot esznek, de a palesztinai sokkal jobb. Egyébiránt kiderült, hogy a hajó kapitánya zsidó; *Umberto Steindler* tudja héber nevét: Binjomin. Triestben született, a talmud-tórába is járt, de ott nem igen sokat tanult s most csak két dolog szent előtte: a *jomkipúr* és egy *aranymezűs*, amelyet amulettként őriz s amelynek tulajdonítja, hogy eddig baj nem érte. Egyetlen vágya, hogy a Rebbenek bemutatásák őt, hogy a Rebbe áldásában részesüljön.

A hajón egyébiránt egy külön kis szoba van, ahol egy *széfer-tóra* is ta-

lálható, majd a konyhában egy-egy polc edényekkel, amelyen rá van írva: „kóser”, a felügyeletet egy — keresztény pincér gyakorolja. A társaság természetesen ezt a kaszrust nem vette igénybe. (Érthetetlen, hogy a „Lloyd Triestino” hajótársaság, mely évenként több ezer zsidót szállít, ily közönynyel kezeli a kaszrust s ahelyett, hogy megbízható zsidót alkalmazna az „Adria” kaszrusának felügyeletére, egy olasz nem-zsidóval gyakoroltatja azt.) A kapitány különös tiszteletből egynéhány halat bocsátott a társaság rendelkezésére s azt megfőzték s így készültek a *sabosz*-ra.

A hajón utazó összes zsidók részt vesznek a péntekesti imában. Csak egy nem: egy 25 éves őszhajú kommunista, akít kiutasítottak Palesztinából, mert az arab proletárokat lázította az angolok ellen. Később a „*lechó dajdi*” végén észrevétlenül besompolygott ő is a *minjon*-ba. Felejthetetlen szép saboszt töltöttek a hajón. Egész éjjel az *Aegei*-tenger szigetei között haladt a hajó és vasárnap reggel kikötött Brindisiben, az olasz partokon. Innen 30 órai hajóút után a hajó utasai Triestben partra szállottak.

A Rebbe Bécsen keresztül utazott haza a Varsó melletti Gora-Kalváriába

A pozsonyi jesiva internátusa

Évek óta állandóan napirenden van a pozsonyi jesiva internátusának kérdése. Pozsony városának lakásügyi viszonyai szükségessé teszik, az internátus kérdésének megoldását. Félig-meddig megfelelő szoba ugyanis most olyan drága, hogy egy szerény anyagi viszonyok között élő jesiva-növendék nem is képes megfizetni az árát. Egészségtelen lakások pedig veszélyeztetik a talmudisták egészségét és tanulási lehetőségét. Ezért szükséges oly internátus, mely a jesiva speciális szükségletének megfelelő, szerény, de egészséges lakosztályokból álló s amelyben az idetartozó intézmények: könyvtár, menza, stb. el lesz helyezve. Az internátus szükséges voltát hála *Schreiber* Akiba főrabbi céltudatos munkájának s felvilágosításának, már mindenki átérzi, aki a jesiva felvirá-

goztatását, régi dicsőségéhez méltó fejlődését a zsidóság érdekében óhajtja. A városi hatóság egy nagyon értékes s a célnak megfelelő nagy telket adományozott, aszal a megmáshatatlant feltétellel, hogy az internátusi épületnek 1932. év végével készen kell lennie. A kedvező alkalmat meg kellett ragadni. Ezt belátta a volt jesiva-növendékek pozsonyi helyi csoportja s elhatározta, hogy dacolva a gazdasági nehézségekkel, mindent meg fog tenni, a szükséges anyagi eszközök megteremtése érdekében. A helyi csoport reméli, hogy mindenünnen jelentkeznek majd a jesiva hívei s tanítványai s egy-egy téglával járulnak hozzá az internátusi épülethez. A jesiva vezetősége elvárja, hogy a főiskola minden volt növendéke jelentkezni fog a szent munkában való részvétellel.

Orth. hechserrel ellátott la של סם -szilvórium minden mennyiségben, üvegekben is, a legolcsóbb áron kapható Nagyobb vételnél
Kepes Albert szeszifőzdéjében, Berettyóujfalu. -árendgdmény.

SAJÁT MŰHELY
NEUVIRTH
TESTVÉREK
szakképzett óras és ékszerész mesterek
Budapest, VI., Király ucca 28.

Alkalmi és nászajándékok, arany és ezüst dísztárgyak, evőeszközök, tálcák, serlegek, gyertyatartók saját műhelyünkben készülnek!
Arany, ezüst, briliáns beváltás

Stühmer-féle של סם csokoládé

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt. Kapható mindenütt. Viszonteladók az eredeti hechser másolatát kapják.
Gyár: Budapest, VIII., Szentkirályi ucca 8. szám

Rabbi Jechezkel Lipschitz, kalischi főrabbi

Varsóból jelentik: R. Jechezkel Lipschitz kalischi főrabbi a lengyel rabbiszövetség (Agudasz Horabónim) elnöke és a rabbikar egyik legnagyobb tekintélye 70 éves korában hirtelen elhunyt. A „Hamidros Vehamásze” című öt kötetes Tóra-műve, mint kitűnő homiletikai szónokot s nagy gaont tette ismertté. Sokat fáradozott zsidó k'lal-ügyekben. Az orosz éra alatt többször vezetett küldöttséget Pétervárra. Szavának döntő súlya volt és autoritása folytán a hatóságoknál nagy befolyásra tett szert.

Temetésén több ezer főnyi közönség vett részt és számos rabbi mondott beszédet fölötte. Az egész lengyel orthodoxia gyászolja. — תנצב"ה

A szanzi cadik jóslata Aradról

Az aradi orth. Chevra — mint onnan írják — Adar 7-én tartotta rendes évi közgyűlését. Lipkovics Gyula elnöki megnyitójában vázolta az egyesület nemesis hivatását. Finkelstein József alelnök frappáns felszólalásában felhívta az új hitközségi tagokat Chevrába való belépésre, aminek hatása alatt mintegy 20 tag jelentkezett. Utána Schreiber Joáchim főrabbi magasröptű beszédje következett. Este a „chevra szüden” az alelnök felkérésére az épen ott időző híres chrzanovi magid: R. Mordehe Ackermann is részt vett, aki több óras szellemdús kabalisztikus dívré törával gyönyörködtette a jelenlévőket. Többek között citálta a nagy szanzi cadik egy mondatát, mely szerint ő már 40 év előtt közölte híveivel, hogy Aradon alakulni fog orth. hitközség, ahol a talmudtörában 100 gyermek fogja tanulni a „tóni rabónont.” Megkapóan magyarázta azután a misna ismert mondatával kapcsolatban, hogy „az első Adar (Arad) és a második Adar (Arad) között” mi a különbség. „En bën Ador risajn leséni...”

אינ פאָמאָ ווירד ר"ח אייר הבעל"ט איינע ישיבה ערעפֿפֿנעט!

דיא ישיבה איזט מיט איינעם, אין איינעם העררליכען קאסמעלל בעפֿנדיכען, אינטערנאט ערבוונדען נראָסע, העללע זאָלע, וואסערלייטונג באדעצימטער, הונטינישע אייניכטונג פארק עטצט אונטער דער לייטונג אונד שטאַנדיגען אויפֿזיכט דעם דאָרטעלעכסט וואָהנענדען אָבערראכבונערס הרב ר' אהרן צבי גראָס שליט"א אבדק"ק פֿאָמאָ ודגלילות תע"א. קינדער, דיא 80-70 פענגאָ מאָנאַטליך פֿיר קאָסט אונד קווארטער בעצאָהלען קאַננען, מאַנען זיך ווענדען אן:

GROSZ NÁNDOR, pomázi kerületi főrabbi, BUDAPEST, II., Margit-körút 3

Szellemi morzsák

A szegény Jékel Taub nem tudott otthon boldogulni és elhatározta, hogy vándor kereskedő lesz. Összevásárolt kegszereket, apró héber könyveket, taliszokat, mezüsökat és imakönyveket, hogy ezekkel végig járja a nagyobb külekat. A régi jó időben vonat még nem volt, tehát fogadott egy fuvarost, a legolcsóbbat, mert sok haszonra nem számíthatott. Mint rendesen olcsó fuvarosnak gyenge a lova és így alig értek ki a faluból s neki mentek az első hegnyek, a ló izzadni kezdett, prüszkölt és — megállt. A fuvaros megkéri Reb Jékelt, hogy sajnálja meg a szegény lovat, elég neki hegnyek felhúzni a kocsi meg a terhet, szálljon le és menjenek gyalog a hegytetőre. Jékel leszállt. Mikor lefelé vezetett az út, ismét fel akar szállni, de a fuvaros megint kérésre fogja a dolgot. „Nézd csak — magyarázza — a lejtőn ránehezedik a szegény lóra a kocsi az ő nehéz terhével, miért okozunk mi még nagyobb fájdalmat neki, hiszen állatkínzás (császár báál chájim) valóságilag is tiltva van.” Jékel beletörődött, gondolta: majd az egyenes uton kipihen a gyalogosi fáradságait. Mikor kiérnek a síma, lajos útra fel akar szállni a kocsi, de a fuvaros azonban rászól: „Ezen a szép egyenes uton, ahol élvezet sétálni az árnyékos fák alatt, volna szíved ezt a szegény fáradt lovat megterhelni!”

Jékel most már elvesztette türelmét és ráförmedt. „Hát akkor én mikor fogok a kocsira ülni?”
A fuvaros megingathatatlan flegmával válaszol: „Majd, ha etetiünk!”

„A király és Hómon leültek inni” — olvassuk a megile-ban. Miért ültek le mindjárt inni, amikor kiadták a zsidók kiirtásáról szóló rendeletet? — kérdi a zsidó humorista és mindjárt felel is: Ahasvérus és Hómon attól tartottak, hogy hátha a zsidók P'tene beleavatkozik és megsemmisíti a tervüket. Hát gondolták: akár így lesz, akár úgy, mindenesetre nem árt egy kis itóka. Ha sikerül a szép terv jó, ha még P'ten ments nem sikerül, — akkor legálább ittunk egyet...

A kadis-ima befejezésével azt mondjuk: „Ajsze sólajm bim'rajmov hü jáásze sólajm olénu — aki békét teremt a mennyekben, ő szerezzon bé két közöttünk is!”

Miért van a „rabónon-kadis (rabbi kadis)” meg toldva ezzel a szóval: „beráchmov” (P'ten szerezzon békét „irgalmában” közöttünk is)?

Mert ha a viszály rabbikérdésből ered, P'ten irgalma kell a béke helyre állításához...

Miért üdvözlök csak az idegeneket „sólajm áléchem — béke veletek” köszöntéssel, és nem a helybelieket is?

Mert otthon rendszerint máchlake van és nincs béke...

Hermann Ignác

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat
KATZ LIPÓT
Budapest, VII., Dob utca 24.
Telefon szám: 44-1-56.

A most március 12-én befejezett 27. magy. kir. osztályosjáték V. osztályu főhúzásain a
nagy jutalmat 300.000 ar. pengőt az 59538. sz. sorsjeggyel ismét
TÖRÖK szerencsés vezető nyerték!
A legújabb 28. m. kir. osztályosjáték húzásai nemsokára megkezdődnek!
Hivatalosan megállapított I. oszt. betéttárak
Egész sorsjegy ar. P. 24.— Fel sorsjegy ar. P. 12.— Negyed sorsjegy ar. P. 6.—
Rendelésre tetszetőzár elegeséges
TÖRÖK A. és Társa Bankház rt. Budapest, IV., Szervita-tér 3.

„Künn villamosok járnak és én . . .”

Carlyle szavai jutnak az ember eszébe, valahányszor egy-egy vallási problémákkal foglalkozó könyvről vagy előadásról hall: „az emberek puszkaporos aknák felett járnak, soha nem tudhatjuk, mikor robban valamelyik alattuk és csak a jó P'ten kegyelme óv meg bennünket minden bajtól”. Egyik felekezeti lap utóbbi számában olvasunk dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsosnak a liberális zsidóságról tartott előadásáról. De aknák alatt itt is bomba robban a — nihü zsidóság lába alatt. Az előadó többek között ezeket mondotta:

Az orthodox zsidóságnak nincsenek problémái. Neki ma is vár és bátya a Sulchan Aruch „a zsidó törvény fölött nem szabad gondolkozni”. Chukim. Viszont a modern zsidó teli van lelki konfliktussal. Nem akar zeitgemäss vallást alkotni, de nem akar hazugságban élni és hirdetni azt, amit nem tart. El akarja különíteni a vallásnak az ornamentikáját a vallásnak a konstrukciójától. Senki sem tiszteli jobban nálamnál az orthodoxiát, de a neológ zsidóságnak még a papjain is érezni azt amit néhai Brill rabbi mondott a Károly-köruti lakásának ablakán kinnéve: „Künn villamosok járnak és én itt vésetet vizsgálok”.

Mi elhiszük, hogy dr. Friedmann előadásával nem szándékozott a liberális zsidóságnak zászlót bontani, csupán bepillantást akart engedni annak lelkebe, de nem hagyhatjuk szó nélkül az idézett sorokat és kötelességünknek érezzük, mint már annyiszor, orthodox szempontból is a liberális zsidóság lelkebe világitani, így talán többet látunk.

Ajánlom orth. kóser כּוֹסֶר שֶׁ כִּיְתוּנֹ בּוֹרַימַת.
Elsőrendű tokaji zamatos pecsénye és asztali borokat, nagyban és kicsinyben legolcsóbb árban.
LÁZAR MÁRKUSZ borpince (volt Gecovits)
Budapest, VII., Klauzál-tér 16
Telefon hívó: 41-6-56

Tagadhatatlan, hogy minden új eszme meghonosítása valamely közösségben, az illető eszmének tanulmányozásával, ismertetésével és terjesztésével kezdődik, még akkor is, na az ismertetőnek nincs is szándékában ennek az új gondolatnak „zászlót bontani”. Egy-egy meleg simogató szó a liberális eszméről, sunyi kacérkodás a „kultúra magaslatán” álló nyugati zsidósággal és kiérezzük a rejtett vágyakat, az új törekvéseket. Fel kell tehát most encl-nünk intő szavunkat: kisse óvatossabban. Elég volt a reformból! Odakiáltjuk ezt az egész világnak keletől nyugatig, a reform és liberális zsidó eszmék minden egyes hirdetőjének: romlásba viszitek a zsidóságot, mérges nyilatkat küldtök testébe, mely is-san bár, de a biztos pusztulás és enyészet karjaiba veti a Tóra népének nagy részét. Nem csak rólunk orthodoxokról van szó. Nekünk tényleg vár és bátya a Sülehon Orrieh, bevehetetlen vár, melynek falait bombák borzalmas ereje sem törheti át. De beszélünk a zsidóság azon rétegéről is, amelynek életét a „lelki konfliktusok” keserítik meg.

A liberális zsidóság el akarja választani az ornamentikát a konstrukciótól, mert a gondolat a fontos; az itenség gondolatának átérzése fölöslegessé tesz minden dísz, örző burkot, mely a drága kincsöt káros behatástól óvja. Persze ilyenkor ne gondoljon a buta ész lila papi talárra, orgona bűgő hangjára, férfiak és hölgyek síkorgó kórusára, ne szóljon hazug emberi száj üres szavú papokról, díszes oltárról, pazar fényű csillárokról, szépségről, mert mindezt a liberális zsidó szívből gyűlöli, mert nem kell, mert üres, lényegtelen ornamentika. Kérjük Friedman dr.-t, hát tényleg különválasztja a liberális zsidóság a lényegest a lényegtelenről? Ha másutt nem, de ép a liberális zsidóságnál elválaszthatatlan e kettő, mert nálunk az ornamentika ilyen értelemben ismeretlen fogalom. Ismeretlen pedig azért, mert nálunk dísz, pompa a szentély pusztulása óta megszűnt, ahol pedig megmaradt teljesen egybeforrt vallásos életünkkel. De semmiképpen sem nevezhető a véset megvizsgálása ornamentikának még tágabb értelemben sem, mert ilyen és hasonló rituális szabványok, hitünk alkotó komponensei, melyekhez a legnagyobb áldozatok árán sem engedünk nyulni, annál kevésbé akkor, mi-

kor a véset miatt a villamos még egész nyugodtan járhat. Vagy talán olyan összeférhetetlennek tartják egyesek és maga Friedmann Ignác dr. is a rituális előírások betartását a kultúra fejlődésével?

Elég volt! A liberális zsidóság a romboló munkát tovább akarja folytatni és a vallásgyakorlat nélküli „Vernunftreligion” vesztőjébe akarja sülyeszteni a zsidóságot. Ezt a törekvést már Ferenc császár egyik magasrangú hivatalnok, Fleger is kárhoztatta 1817-ben. Arra a kérdésre ugyanis, hogy megfelel-e valamely állam céljának olyan zsidó családok emancipációja, amelyek végeredményben semmilyen vagy legfeljebb egy minden rituális élettől ment „Vernunftreligion” hívei, határozott nemmel felel. Hiszen érthető is, mert ezek a reform gondolatok végül magát az P'tenhitet is kiölik, elapasztja magát a „Vernunftreligion”-t is és marad az üres burok: ornamentika, igazi liberális értelemben.

Mi zsidók maradjunk továbbra is az el-sárgult lapok hívei, a vésetet megvizsgáljuk, fölöttünk és alattunk pedig hadd zúgjon az élet, hadd rohanjon a kultúra mérőföldes lépésekkel, mi majd követjük a Talmuddal és Sulchan Aruchal a kezünkben...

Stern Salamon

Közöljük, hogy
szesz- és élesztő-gyárunk
a budapesti orth. rabbiság állandó felügyelete alatt áll és ellenőrzése mellett köttjük meg évenként a Chómecc-eladási szerződéseket.
Egyben ajánljuk szatmármegyei földünkben la két ösi szilvából főzött, Jung-reisz orth. főrabbi bizonylatával (hechser) ellátott, kitűnő minőségű
husvétii szilvapárlatunkat, melyet 25—100 liter őrartalmu, szabályszerűen lepecsételt hordókban szállítunk.
GSCHWINDT-féle Gyár r. t.
Budapest, IX., Ipar-u 15-21.
TELEFON: 35-0 03.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz teásütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.
Karlsbadi kétszersült, keksz, nápolyi, levestészták
— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

HIREK NAPTÁR

Sabosz Semini, Ador II. 25.
— Porosasz Háchajdes —
Rajs-chajdes bencsolás.
Gyertyagyújtás (Budapest) 6.05
שבח kimenetele " 6.55
— Csütörtök: Rajs-chajdes Niszon —

— AZ AQUILLÁR-CSALÁD. A mai számunkban kezdjük meg Lehmann rabbi ilyen című regényes elbeszélésének közlését. Időszelű az elbeszélés most, amikor az újabb spanyolországi események az eddig mint titkos zsidók élő marannosok sorsában új fordulatot jelentenek és amikor a spanyol politikusok visszahívják a kiűldözött zsidókat Spanyolországba. Az „Aquillár-család” felvonultat előtűnk egy marannoszi kört az ő vívódásával, a külvilágtól való rettegésével. A XVII. századtól kezdve új menedék helyük ímádt a marannosoknak Hollandiában, de az oda való eljutás sokféle veszéllyel járt. Valencia és Amsterdam között játszódnak le történetünk, amelyet élénken, izzó színekkel s mély vallásos hittel rajzolt meg a szerző. Meggyőződésünk szerint tisztelt olvasóink érdeklődéssel fogják követni a zsidóságukért szenvedő „Aquillár-család” tagjait, mozgalmas történetükben.

— VÁLASZT A BUDAPESTI ORTHODOXIA. A budapesti orth. hitközség elöljáróságának, választmányának és képviselőtestületének 6 éves mandátuma lejárt, minek folytán a hitközség új választásokat írt ki. A választás május 15-ére lett kitűzve.

— A BUDAPESTI ORTH. ZSIDÓ NÉPASZTALEGYESÜLET (VII., Westelényi utca 13., postatakarékpénztári csekk-számla: 16.137.) naponta 250—300 szegényt lát el meleg étellel. A közeledő peszách-ünnep és az azzal járó óriási kiadások oly nehéz feladatok elé állítják az egyesületet, hogy kénytelen a nemesszívű hitestvérekhez fordulni, hogy az egyesület jótékony-célú munkájához hozzájárulni szíveskedjenek. Megjegyzendő, hogy az egyesület szegényeinek nagyrészt özvegyek, árvák és önhibájukon kívül tönkrement, törődött öreg emberek alkotják, kiknek az egyesület által juttatott meleg étel egész napi táplálék és hogy a segílyt igénybe venni kénytelenek száma, sajnos, állandóan növekszik. A szegények hálalmája búsán visszafizeti az értük hozott áldozatot.

x NAGY SZERENCSEVEL játszottak az elmúlt húzásokon a Weisz Béla és Tsa Bankház vezetői. Rendelje Ön is itt sorsjegyt. Budapest, VII., Dob utca 9.

— DR. DEUTSCH ADOLF ELŐADÁSA DEBRECENBEN. Debrecenből jelentik nekünk: A helybeni Tiferess Bachurim felkérésére dr. Deutsch Adolf iskolaigazgató Budapestről a debreceni orth. hitközség tanácstermében nagyszerű előadást tartott. A termet zsufolóság megtöltö előkelő közönség, feszült figyelemmel hallgatta a kétórás előadást. Dr. Deutsch lengyelországi és litvániai útján szerzett tapasztalatait ismertette, a jesivák életét vetített képek illusztrálásával mellett érdekesítően festette le. Weinberger Miksa üdvözölte a „T. B.” nevűben az illusztris előadót és az előadás végén ugyancsak ő mondott érte köszönetet. Előadás után fényes társasvacsorát rendeztek a vendég tiszteletére, melyen Bernfeld Sámuel hitközségi elnök, Dr. Lengyel Zoltán iskolaszéki elnök, Klein Zsigmond, Márton Vilmos, Fried Adolf iskolaigazgató meleg szavakkal adtak kifejezést a lelkesedésnek, melyet szónok előadása keltett. Általánossá vált az óhaj, hogy hasonló előadások megismétlődjének. Dr. Deutsch meghatottan köszönte meg az ovációt és nagy hatással buzdította az ifjúságot, feladatainak orth. szellemben való teljesítésére.

— A TORNALJAI „T. B.” ÉRÜV-AKCIÓJA. Valóban nemes és példaadó akcióról veszünk hírt e szlovenszki kies városkából. Az orth. fiatalság egyesülete elhatározta, hogy minden rendelkezésre álló erkölcsi és anyagi eszközzel egy szombati érüv felállításán fog közreműködni. Az idej Purimspiel bevételét ugyancsak e szent cél szolgálatába állították. (A jóslíkerült játékkért elismerés illeti Mann Jakob és Salamon, Blechner Béla, Krakovits Jenő és Rosenberg Márton szereplőket.)

— ORTHODOX SZÜKSÉGAKCIÓ A RUSZINSZKÓI ZSIDÓSÁG NYOMORÁNAK ENYHÍTÉSÉRE. Pozsonyból írják: A ruszinszki zsidóságnak a Verehovina területén lakó része különösen nagy ínséget szenved. Ezek a zsidók, mint kisiparosok mezőgazdasági munkások és nap-számások szereztek meg eddig igen szűkösen a kenyérüket s az általános munkanélküliség legsúlyosabban érinti őket. A közmunkákban a szombattartás miatt nem részesülnek. A kormányzat is igyekszik valamilyen segílyben részesíteni a nyomorgókat, de az természetesen nem elegendő. Ez indította a szlovenszki orthodox központi irodát arra, hogy az összes szlovákiai hitközségekhez forduljon ebben az ügyben. Az Iroda országos segílybizottságot létesített s kéri a hitközségeket, hogy adományaikat juttassák a bizottsághoz. Az országos rabbi bizottság elnöke Schreiber Akiba főrabbi külön is fordult a főrabbihoz, hogy a szószékről támogassák a segílyakciót nemes törekvésében.

Rendeljen osztálysorsjegyet Schlesinger Samu

m. kir. osztálysorsjegy-főárusítónál
Budapest, VI., Király-utca 70.
Az I. osztály huzása már április 15-én kezdődik.
Hivatalos sorsjegyárak osztályonként:
Egész 24.— P | Fél 12.— P | Negyed 6.— P | Nyolcad 3.— P
Szombat és ünnepnap zárva.

Szerezze meg

Ön is a lehetőségét annak, hogy ne legyen kedvetlen, kilátástalan az élete. Hanem **bizalma, reményisége** legyen egy **szebb élet és boldogabb jövő** iránt!

Vegyén

osztálysorsjegyet! Önmagának és családjának **tez** vele szolgálatot, mert mielőtt sorsjegye van, már meg is szerezte a **jóleső reményt**, hogy 10, 20, 25, 30, 40, 50, 100, 200, 300 ezer aranypengőt is nyerhessen!

Mindenkinek

és minden egyes sorsjegyének **egyenlő a nyeresési esélye**, de sorsjegyet nélkül **nem lehet nyeresémet!** Tehát **szerezse fel!** A **húzásek már április 15-én kezdődnek!**
A sorsjegyek hivatalos ára aranypengőben:
Egész 24.— P | Fél 12.— P | Negyed 6.— P | Nyolcad 3.— P
az összes főárusítóknál

Uj sorsjáték — uj reményiség!

Nagy szerencsében részesülhet

ha nálunk vesz részt az **osztálysorsjátékban**
Főnyeremény szerencsés esetben **500.000 pengő.**
Minden második sorsjegyet nyer.
Rendeljen tehát mielőbb sorsjegyet!

Weisz Béla és Társa

bankház főárusítóknál
Budapest, VII. Dob-u. 9
Sorsjegyek árai osztályonként:
Egész 24 P., fél 12 P., negyed 6 P.
Huzás április hó 15-én és 18-án.
Telefon: 42-3-88. Szombaton zárva.

x TAKARÉKOS URHÖLGY csakis Spitz Hermann Selyem és Szövetkülönlegességek Áruházában vásárol. Bpest, VII., Erzsébet-kr. 34. Szombaton zárva.

— A HUSZTI FŐRABBI PALESZ-TINÁBAN. Duschinsky főrabbit — mint Jeruzsálemből jelentik nekünk — kiténtető szívéllyességgel fogadta az egész „régí jü-süv”, R. Jozsef Chájim Sonnenfeld főrabbi vezetésével. (Sonnenfeld főrabbi időközben elhunyt.) Duschinsky főrabbi meglátogatta Jeruzsálem, Chevrajn és Tevarjő szent helyeit, március 30-án indult visszafelé Triest-Bécs-Pozsony árt. A volt növendékek készülnek ünnepélyes fogadtatására Pozsonyban, amint ezt onnan jelentik nekünk.

— A NYIREGYHÁZI ORTH. CHEVRA Veadar 7-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Heller Mór elnök méltatta a lefolyt év munkálkodását. Blau Mór számvizsgáló biz. tag. előterjesztette a bizottság jelentését és elismerését fejezte ki a vezetőségnek eddigi munkájáért, majd a külön orth. Chevra fontosságát fejtegette. A közgyűlés a vezetőségnek a felmentvényt egyhangulag megadta. A megüresedett ellenőri tisztségre Blau Jenőt választották meg.

— HALÁLESET. Krausz Jakob tekintélyes sziráki kereskedő, az orth. hitk. és Chevra gondnoka, jeles talmid chóchom, 71 éves korában elhunyt. Ador 7-én temették, az egész község részvéte mellett. Jungreis Jakob nógrádberecei ker. főrabbi mondta a heszpedet. Dr. Vajda Mór hitk. elnök a hitközség fájaldalmát talmácsolta. Krausz Ábrahám érsekújvári tanító, az elhunyt fivére, a család nevében mondott gyászbeszédet. Ungár Mór kántor megható „kél molé rachmim”-ja után az elhunytat — rendelkezése szerint — Bercelre szállították, ahol a templomudvaron Jungreis főrabbi ismét megkapó szavakban búcsúztatta a megdicsőültet, akinek vallásosságát, jótékonyágát és Tóraszeretét markáns szavakban vázolta. Bercelen helyezték örök nyugalomra. — הנצב"ה

הננו מתכבדים בזה לקרוא למאהבנו ולמכירינו בקריאה של חיבה לקחת חבל בשמות צאצאינו

הב' החתן הרב האברך
מ"ה אהרן צבי נ"י
אבדקיק פאמא והגלילות תע"א
עב"ה הבתולה הכלה המחוללה
מרת שרה תח"י
אשר נהנו א"יה בשמחה ביום כ"ז לחודש אדר
שני הבע"ל (3. אפריל למספרם) בק"ק
וואויטצען תע"א בשעה 3 אה"צ.
יאקב יוסף גראם דוד י"י זילבערשמיין
רב דקה"א אונ"ב-בודא בהנהגת מהר"י ז"ע
עם זונתו זעוקלה"ה
אבדקיק וואויטצען תע"א
מצד החתן

Ezuton szeretettel meghívjuk összes barátainkat és jó ismerőseinket, gyermekeinket

Sári és Nándor esküvőjére, mely folyó hó 3-án délután 3 órakor lesz megtartva Vácott.

Silberstein Dávid váci főrabbi.
Grosz J. József budai főrabbi.

Hölgyeim!

Megkezdődött a TAVASZI NAGY OCCASIO

SELYMEKBEN

és GYAPJUSZÖVETEKBEN

Hallatlan olcsó árak!

Árakat nem hirdetünk, de vételkényszer nélkül meggyőződhet mindenki hogy jót és olcsót csak SPITZ HERMAN áruházában vásárolhat!
Erzsébet körút 34
Szombat és ünnepnap zárva. (Saját ház.)

ארטה כשר של פסח

tea, burgonyaliszt, ecetsav és az összes fűszerárak, valódi szilvórium kék szilvából

legolcsóbb és legmegbízhatóbb Nagyban! PAPPER DEZSÓ, Budapest, Dob-utca 19. Telefon: 34-5-30 Kicsinyben!

A Stern-vendéglő . . .

x A Rombach-uccában lévő Stern-vendéglőt egymásután fedezte fel a nagyközönség számára a sajtó. Előttünk, orthodoxok előtt, már régóta közkedvelt a Stern-étterem. Ez a vendéglő a mi előkelő restink! Tisztaság, csin honol benne, jó levegő van, minden gusztyos és fokozza az étvágyat. Péntek este különlegesen finom étel-ital várja a vendéget. A hal után olyan „bronez” kerül az asztalra, amit Stern bácsi 15 éven át maga nevelt, edluga pincéjében, s csak most mutat be a publikumnak. Amellett itt kaphatók a legjobb borok... És csönd van, nyugalom, mintha az ember vidéken lenne. Pincér nincs, kis sapkás böcherlik szolgáltnak fel, akikkel Stern bácsi szombat reggel együtt megy a templomba. Nem csoda, hogy itt mindenki otthon érzi magát. Ideális étkezőhely ez, ennek a nyugtalan, zakatoló városnak a szívében, ahol a legpompásabb kóser ételket tisztasággal, zavartalan nyugalommal párosítva szervírozzák... G. S.

SZIJÜM-ÜNNEPÉLYEK: A gyömrői jesiva

Megillo traktátusára szijümöt rendezett. Steiner Ignác főrabbi mélyenszántó hadronján kívül számos divré tajró hangzott el. Az éneki részt Einhorn főkántor és Kritzler S. B. (Soltvadkert) látták el. — A nyirmadai jesiva Mezey Zótán rendezésével Gitin traktátusára rendezett szijümöt. A főt. főrabbi magaróptú beszédén kívül, Nengeboren Áron és Hartstein Abe tanítványok szóaltak fel. Neugeboren Mózes főkántor és Mezey Gavriel közreműködésükkel az est kedélyes hangulatát fokozták. — A bodrogkereszturi „Tajrász Majs” misnájosz-egyesület a megb. Schlesinger Mózes főrabbi Jahrzeitja alkalmából Moéd kotajnr-ra szijümöt rendezett. Schlesinger Hermann főrabbi magasan szárnyaló hadron-ját Hauer Salamon, Markovits Sámuel, Sternberg Márton, Silbermann Mór és Sternberg Adolf talmudtudósok Tóra-fel-szólalásai követték. Goldmann Lipót lett elnök, Sternberg Márton gondnok, Strom Pinkász ellenőr. — Tiszaberceken a balbatim-siurben Beróchajsz-t fejezte be Fried Ede rabbi, kitünő hadronnal. A szijümbankett körül Fried rabbiné és Weisz H-né urasszonyok fáradoztak. — A szarvasi jesiva „B'róchajsz” és „Bovo-Meczió” traktátusokra együttes szijümöt rendezett, az egész hitközség részvételével. Meisels Henrik főrabbi mindkét meszichóra egy gondolatból kiinduló mesterien felépített hadront mondott.

— LEGUTÓBBI REJTVÉNYEINK MEGFEJTÉSE: מנלה אחר, מנלה וכו' mely szavakat a rejtvények jobb- és baloldala együttesen adja:

ז	ה	ם	sietés
כ	ב	ר	tisztelned kell
ו	ל	ש	ami sem enyém, sem tied
ך	ע	ת	használata férfiaknak tilos

א	ל	ם	ilyennek kell lenni purimkor
ם	י	נ	nem idegen
ת	כ	ל	egyes csillagok megjelölése
ך	ו	ת	Megillóban előfordul

MEGFEJTETTÉK: Friedlieb Böske, Salgó Endre, Bernáth Lajos (Bpest), Iczkovits Zsuzsa és Endre, Goldfinger Mór (Békcécsaba), Billitzer Aladár (Balatonfüred), Schönfeld Aranka, Birnbaum Blanka, Friedmann Sándor (Pozsony), Wieder Edit (Gyöngyös), Neuman Zsenka és Jenő (Nyirbátor), Bokor Mirjam és Alter (Felsőábrány), Polák Gyurika és Baby (Rakamaz), Stern S. Mór (Szerencs), Breuer Smuli és Lea (Dunaszerdahely), Fleischer Baruch (Temesvár), Stern D. B. (Nagyrabé), Donath Vilmos és Salamon (Vác), Ehrmann Sándor és Simi (Szombathely), Roth Emanuel (Nagyletén), Deutsch Mariska, Lóvi Ilonka, Weinberger Szerénke, Krausz Sárika (Tiszalök).

מנלה אחר, מנלה וכו' **natur és doboz sajtok, valamint az összes sajtkülönlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók a**

Viktória Sajtgyárnál ÖLBŐ, Vasmegeye

Együttal felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy a Viktória Sajtgyár szombattartó cég és az egyedüli sajtgyár, ahol az orth. kóser tejtermékek az összes „chümrek” betartásával a **Chaszam Szejfer** előírása szerint készülnek.

כשר של בור

Grosz J. József budai rabbi ur felügyelete alatt kezelt kiváló minőségű **szemelt rizling, tokaji szamorodni, édes csemegebor**, legolcsóbb árban házhoz szállítva kapható nagyban és kicsinyben **Fahn Fülöp** borkereskedőnél, II., Margit körút 3. Telefon: 53-4-81.

ELSŐRENDÜ MAGYAR DIÓSZENET

szállítók házhöz zsákokban

Métermázsanként 4 pengő 50 fillér

LŐWY IZSÁK,
Dob ucca 13. Tel: 374-81.

של פנסי legolcsóbb bevásárlási forrás

Özv. Neuvirth Józsefné

orth. kóser fűszer- és csemege kereskedése **Budapest, Vasvári Pál-utca 6**
A budapesti orth. hitk. máczesz-elárusító helye. Tej előjegyzés. Díjtalan házhoz szállítás. Referenciát a budapesti orth. hitk. rabbinátusa nyújt.

Kitünő orth. kóser bor של פנסי

literje már 60 fillértől, azonkívül pecsénye, tokaji és csemege-borok, valamint szilvórium, törköly, konyak, borovicska és seprőpálinka a legolcsóbb árban házhoz szállítva. Saját gyártmányu **sel peszách** szódavíz nagy üveg 16, kis üveg 8 fillér.

Büchler József
BUDAPEST, VII., KISDIÓFA-UTCA 5.

Nőtlen hitoktató

perfekt héber, magyar, német,

gyakorlott hitk. jegyző

Gemöre-rasi-t'nach la képesítő és működési bizonyítványokkal s referenciákkal, legjobb eredményért felelősséget vállal, minimális szerény igényekkel azonnalra állást keres. Házitanítónak is elmege. Ajánlatokat „Legjobb alkalom” jelígre a kiadóba kér.

של פנסי **Orth. kóser**

uradalmi fajboraink megérkeztek. Bár-mikor meggyőződhet ingyenes bor-kostolással boraim kitünő minőségéről és zamatajáról. Boraim árban is versenyen kívül állanak:

Zamatos asztali fehér	P 1.—
Rizling	P 1.—
13% édes furmint	P 1.20
Burgundi vörös	P 1.40
Nehéz, tokaji hegyalja	P 1.60
Szilvórium 54%	P 4.50
Menü P 2.20. Kivánatra házhoz szállítjuk Széderre előfizetést elfogadok.	

Hoffmann Étterem
Révay-utca 4/b. Tel. 23-8-42.

Lakodalmi díszebéd már P 2,50-től
Nissel étteremben, Rombach utca 16.

Aktuális rejtvények.

1. Közli: Frey K. Jenő (D.-Szerdahely).
יד הנשא אחי מועד ושבה
אל פך אכא אס אהה צמח
אכל לאכול אסרה אחי הדת
אל פך לא אכא—כי אני טמא

Szombaton és ünnepnap kezeidben tartasz,
Ha szomjazol, száddhoz emelsz,
Am vallásunk tiltja, hogy belőlem ehess,
Mert tisztátalan vagyok . . .

2. Közli: Herskovits Fülöp (Kassa)

ם	soha nem jó vissza
י	jó bócher tudja
ב	gazdag volt

A megfejtést a jobb- és baloldal együttesen adja.

Családi hírek

(Négy sorig 4 pengő, azonfelül soronkint 1 P)

Berliner Rózsika Balatonszemes, Kluger Béla Celdömölk jegyesek. (A celdömölk „Tiferesz Bachurim” szívélyes mazeltov-t kíván.)

Weisz Edit Demecser és Schwartz Ferenc Vaja jegyesek.

Ungár Juliska Ölbő, Weldler Jaques Wien jegyesek.

Mandlovits Bertuskát (Sárospatak) eljegyezte Elbogen Sámuel, a váci jesiva gondnoka (Földes).

Blum Bözsikét Budapest, eljegyezte Winkler Menyhért, Vásárosnamény.

Klein Ilonka Zenta és Kalisch Salamon Galanta, március 30-án Zentán házasságot kötöttek.

Weiss Nelly urleányt Vágsellyéről eljegyezte Holzer József a szombathelyi Tiferesz Bachurim elnöke.

Schächter Rózi Büdszentmihály, Friedländer Dávid Kemece jegyesek.

Fried Nelly Hlohovec, Abrahámsohn Aladár Topolcany-Bratislava jegyesek. (A galantai „Chavürasz Talmidim” pozsonyi helyicsoportja szívélyes mazeltovt kíván.)

Levin Lilkét Érsekújvárról eljegyezte Grosinger Jakob Tapolcsány-Sahy. (Az ipolysági „T. B.” nevében gratulál: Fliegelmann Ferenc.)

Freund Sándor urnak a nyiregyházi „T. B.” agilis ellenőrének Eisenberg Ella kis-asszonnyal (Debrecen) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál a Nyiregyházi Tiferesz Bachurim. (Külön mazeltovt kíván Amsel Simon T. B. titkár.)

Ajánlom sajtátermesű boraimat

של פנסי **orth. kóser**

elsőrendü 13 mallig. Rizling édes. 13 mall. Muskotály édes, 13 mall. Zöld Szylváni édes, 13 mall. Burgundi édes.

Fehértói Szőlőgazdaság
STROH VILMOS JÁNOSHALMA

Az Aquillár-család

Elbeszélés. 1. Irta: Dr. Lehmann, mainzi rabbi

Történetünk a tizenhetedik század vége felé játszódik le Spanyolországban Valencia városában. Valenciát a szomszédos Graó kikötő-városkával egy gyönyörű naranccs-, gránát- és pálmásétány köti össze. Ezen a fasonon állott egy szép, palotaszzerű ház, amelyet nagy kert övezett, a kerthez pedig szántóföldek, szőlők, olajligetek és gyümölcsösök csatlakoztak. Az egész birtok tulajdonosa Don Manuel y Aquillár lovag, aki feleségével Donna Annunciával és Diego s Inez gyermekeivel boldogan és meglegegetten élt ott.

Spanyolország, a sokat megénekelte, de kevésbé ismert Hispánia, nem olyan szép, mint Európa kertje: Itália és nem olyan kedves, mint az öblökben gazdag Görögország, hajlata sem olyan kedvező, mert Itália és Görögország oly félsziget, amelyet a hűs tengeri szellők, keresztül-rásul áthatnak, míg a pireneusi félsziget tengertől távoli bensejében kellemetlenül perzselő napmeleg uralkodik. Spanyolország egyik legpompásabb és legkedvesebb vidéke azonban a Huerta, amelyben Valencia városa terül el, a Guadalquivir folyó partján egy gazdag és termékeny síkságon. Tenger közelsége enyhíti itt a forró klímát és az egész vidék virágoskerthez hasonló. De azért nagyon forró a nyár itt is és az izzó meleg gyakran arra készíti a lakosokat, hogy nappal otthon maradjanak, hogy ne tegyék ki magukat a halálosan perzselő nap sugarának.

Egy ilyen rekkenő meleg napon vezettek el Téged nyájas olvasó, Don Manuel házába. Az ablakredőnyök szorosra vannak zárva, az ablakok sűrűn lefüggönyözve, hogy a forró napsugár a szobába ne hatolhasson. Homályos a lakás, de kellemesen hűvös; a „bukarók” nedves levegőt és jóleső hűvösséget árasztanak. (Bukaróknak nevezik a vörös amerikai agyagból formált fazekakat, rendszeren aranyozva vannak, vízzel megtöltik őket és beteszik a szobába, a víz az agyag pórusain keresztül hatol, gyorsan elpárolog, miáltal a szoba levegője nedves lesz és a meleg jelentékenyen csökken.)

Don Manuel élénk beszélgetésbe van emmerülve feleségével; nemrég jött vissza Graó-ból, ahol egy hollandiai kereskedelmi hajó fedélzetén leveleket vett át.

— Bezártad gondosan az ajtókat, kedves? kérdi a lovag.

— Minden ajtó be van zárva, egész zavartalanul beszélgethetünk — válaszolta a felesége.

— Akkor felbontom most a leveleket, amelyekre oly soká vártunk. Tudod: négy hét óta naponként átmegek Graóba, hogy az ottani kikötőben hollandi hajóra bukkanjak. Ma végre megláttam a holland lobogót egy pompás háromárbcoson. Gyorsan oda csónakáztam és pár perc múlva a hajó fedélzetén vagyok. A kapitányhoz vezetnek. Kérdezem tőle: „Amsterdamból jön kegyelmed?” Igennel felel, tört spanyol nyelven. Kérdezem tovább: „Van talán levele Don Manuel y Aquillár részére?” Ő nem felel kér-

désemre, hanem bizonyítékokat kér arra vonatkozóan, hogy valóban Don Manuel érdekében jövök. Én azonban mondom: „Szerencsés Némalföld, mely lerázta a spanyol bilincseket”. — Amire ő szótlanul leveleket ad át nekem, amelyeket gyorsan elrejtettem ruháimba. És most együtt olvassuk el őket.

E szavak után Don Manuel egy csomag levelet vett elő és leoldotta róluk a pecsétet.

— Itt van egy levél Don Pedro Texeirától ezt akarom én elsőnek elolvasni, és itt egy a feleségétől a te nővéredtől: Beatrixtól ezt te olvasd először, vannak még egyéb levelek Fernandez Ovalestól, aztán Rodrigó Guadilvótól, Dolores Morteirától és Juan fiától. De ezekre ráérünk, ha már elolvastuk a sógor és a sógornő leveleit.

A házaspár azután elmerült az oly titkos és óvatos módon kézhez vett levelek olvasásába. A lovag szép, 30 év körüli férfi volt, semmiben sem különbözött egy más spanyoltól; nagyon figyelmesen kellett megfigyelnie őt annak, aki meg tudta állapítani, hogy mozdulatai valamivel élénkebbek, mint amilyenek a merev grandezzával mozgó spanyoloknál észlelhetők. Felesége egynéhány évvel fiatalabb, feltűnő szépség, amelyet még a szép asszonyokról híres Hispánia is keveset produkál.

Miután elolvasták a leveleket Don Manuel megszólalt:

— Összes kedves barátaink és rokonaink szerencsésen megérkeztek tehát Amsterdamba, már be is rendezkedtek; nagy aggodalomtól szabadították meg szívemet e levelek.

— Én nem is kételkedtem — felelt Donna Annunciata — abban, hogy szerencsésen oda érkeztek, biztosan tudtam, hogy a jószágos I'ten övni és vezetni fogja őket. Bár-csak teljesítendé Manuelem, benső óhajomat és gyermekeinkkel együtt követnök kedves rokonainkat.

— Ne kívánd ezt tőlem drágám, tudod mennyire szeretlek, mennyire iparkodom még a legcsekélyebb óhajodat is teljesíteni, de ebben a tekintetben nem engedhetek ki-vánásgodni, nem hagyhatom itt a szép, verőfényes Spanyolországot, hogy fölcsérjem azokkal a hideg, északi vidékekkel, ahol a köd nyomja az agyat és az év legnagyobb részében egy ólomszürke égboltozat elvonja az embertől a napsugarat.

— Ó, ugyan kedvesem — válaszolt felesége — gondold csak meg, hogy az általam említett hátránnyal szemben, mily óriási előnyben részesülünk ott! Hogy mi ott szabadon és zavartalanul imádatnánk atyáink I'tenét és nyíltan teljesíthetők szent parancsolatait. Nem kell ott testvéreinknek pinchehajásokban bujdosniok, amikor ajkaik a szent zsolozsmákat rebesgetik; remek zsinagógájuk van Amsterdamban és rabbik, kik a közönséget I'tenfélelemre és Tórára oktatják; nekik nem kell gyónni, sem ármánykodni és hazudozni! Olvastad? Sógorunk már felvétette magát Ábrahám frigyébe és a többiek is hamarosan fogják példáját követni. Ó, mily szerencsésnek érzem magamat, ha Diegót és Inest azon nehéz sors alól felszabadítanám, mely sors alatt a mi családunk immár két évszázad óta szenved.

(Folyt. köv.)

Chómezcmentes puder

Szigorúan megbízható, abszolút chómezmentes anyagokból összeállítva. **Orthodox** kozmetikus gyártmánya! Kapható: **Schmalhausen Böske** kozmetikusnál BUDAPEST, VII., Rombach-utca 16 és IV., Szervita-tér 8. Vidékre utánvétellel.

Pályázatok

A kiskőrösi orth. hitközség samesz-állásra pályázatot hirdet. Május 8.-ig pályázhatnak 35 éven aluli, magyar honos *bené tajró*. Tendői közé tartozik a *mikve* kezelése is, feleségétől kezelendő a női mikve. Ez körülbelül évi 1000 pengőt jövedelmez. Természetbeni lakást, szabad fűtést is adunk. Utiköltséget csak bemutatkozásra meghívottaknak térítünk meg.

Schwarz Sándor
hitközségi elnök.

בעל תפלה יפה עם קול ערב ונעים ומיהל אומן יריש מרבים והיה נתחשב לקבלה כבדתי מחזיקי תורה דקי"ק מאכא העי"א. ההפציה לקבל משרה זו יפנו אל ראש החכמה

Bráver Izsák, Makó

A NYIRTASSI ORTH. IZR. HITKÖZSÉGNÉL mindenben képesített előimádkozó-metsző felvétetik. Fizetés megegyezés szerint. Probára költséget nem térítünk.

Hitk. előjáróság.

Figyelem!

Ezúttal ismét felhívom a t. fogyasztóközönség figyelmét, hogy **ugyanazon változatos menüink, amelyeket 1.30 P-ért szolgálunk ki, Poszáchra csak 30 fillérrel drágábbak. Széderesték 2.- P. Előfizetések eszközölhetők** orth. kóser kávézó és étkező **Budapest, VII., Dob-utca 37.**

Kundmachung

Wirkungsvolle **דרישה** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** ריה וירך Gast- u. Antrittsreden verfertigt von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — **Pschetti** werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein **דרישה** auf **מחה ישראל** P 1.20 **Rabbiner ISRAEL BRAUN** Budapest, Szövetség ucca 43. Érdeklődés alkalmával **válaszbélyeg** melléklendő. A **dróse-ért** járó tiszteletdíj **előre** küldendő be. Drósek csak megrendelésre készülnek.

Apró hirdetések

40 ÉVES 3 gyermekes özvegy *talmid-chóchom*, ügyes kereskedő, nőül venne özvegyet vagy idősebb leányt, kinek üzlete van. Jelige: „Tüchtig“.

HÁZASSÁGOKAT eredményesen „Diszkrét” jelige közvetít, válaszélyeges levelemet a kidó továbbít.

INTELLIGENS *benóra* benősülhet, vidéki nagyobb gabonakereskedésbe, hozomány-nyal. Levelek „Bizalom” jeligré.

UTAZÓ kerestetik, aki gértmányaimat is ajánlaná. Glück József, Syphonfejöntő, Sajószentpéter.

40 ÉVES önálló özvegy ember, ki hosszabb ideig faüzletben volt alkalmazva, alkalmazást keres, ebben a minőségben, vagy mint *gemóre tajsfesz-melamed*. „Alkalmazás” jelige.

SZIGORUAN orthodox házaspárhoz, esetleg egy-két nagyobb gyermekhez, cseléd mellé, elmenne művelt urileány. Házmunkát is végez. „Orthodox” jeligré kiadóhivatalba.

BÁRMINŐ ÁLLÁST keres, gazdaságban jártas úriember, baromfitenyésztésben és tejgazdaságban. Berliner Simon, Rákosszentmihály.

HÁZTARTÁS VEZETÉSÉT, gyermekek mellett is vállalja jól főző, varrni tudó, zsidó asszony. „Perfekt” jelige.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

Most
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

„Széor” a jelenkor legjobb borotváló pora. Ön az egyedüli, ki még nem használja. Ha helységében nem volna kapható, kérjen mintacso magot. Alapár **kg-ként 2 pengő, viszonteladónak nagy % eng.** Helyi képviseltek felvételnek. **Széor Vegyipar, Szikszó**

Győződjön meg Ön is! Ha órát és ékszer akar venni, úgy **WEINSTOCK JÓZSEF** órás és ékszerészhez kell menni. **Kazinczy-u. 34.** (Kazinczy-templommal szemben) Telefon 35-9-42. Szombaton zárva. Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árban vesznek.

ארטה כשר של מסח
máczesz, tej, fűszerárak, boszniai szilva, burgonyaliszt, eceteszcnc, ceres csokoládé, cacao, lekvár, paradicsom, bor, szilvórium, stb. **legrégibb és legmegbízhatóbb beszerzési forrása:**
özv. Schlanger Bertalané
BUDAPEST, VI., LAUDON-UTCA 7.
Telefon: 12-6-72.
Eladás nagyban és kicsinyben. Egész éven át és peszáchra is a legfinomabb vaj és sajtok. — Vidéki rendeléseket pontosan eszközölk. — Referenciát a budapesti orth. rabbinátus nyujt.

A sirok ápolása
ugy a régi **Kerepesi-uti**, mint az új **közp. izr. temetőben** április hó második felében veszi kezdetét
Befizetések a
PESTI CHEVRA KADISA székházában, Erzsébet-kr 26. szám alatt már most eszközölhetők, esetleg ugyanoda postán is beküldhetők.

של מסח ZSIR
nagyban és kicsinyben, **legolcsóbb áron** kapható
FENÁKEL JÓNÁS
orth. kóser baromfikereskedésében
BUDAPEST, VII., DOB UCCA 21
Telefon: 31-6-73.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ
SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZÉ
Budapest, VII., Bethlen-utca 33.

ZSIDÓ UJSÁG
T. Magy. Kir. Nemzeti Múzeum krt. 14-16
Műem.,
Dpest.

A Budapesti Aut. Orth. IZR. Hitközség felügyelete alatt termelt husvétii orthodox kóser palacktej és tejtermékek
kaphatók és megrendelhetők összes fiókjainknál és az orthodox izr. fűszerkereskedőknél.
Budapesti Központi Általános Tejcarnok R.-T.

ZSIDÓ UJSÁG
AZ ORIHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót** Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791. EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Külföldre 25 P.) Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

Az izr. felekezeti ügyek hatásköri szabályozása

— A vallásminiszterium új körrendelete —

Az 1929. évi XXX. t. c., mely a közigazgatás egyszerűsítéséről szól, szükségessé tette, hogy a zsidó hitközségi életben felmerülő olyan ügyeket, amelyek ezidőszent még a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartoznak, az idézett törvény hatásköri rendelkezéseivel összhangba hozza. Az izr. hitk. ügyek hatáskörét a hivatalos lap vasárnapi számában megjelent vallásminiszteri körrendelet szabályozza. Így az anyakönyvvezető rabbiválasztások jóváhagyása eddig a vármegyei közigazgatási bizottságokhoz tartozott, az új törvény szerint ez most már a vármegye ill. törvényhatóság első tisztviselője (alispán, ill. polgármester) hatáskörébe utaltatott stb. stb.

A vallásminiszterium a szükségessé vált rendelkezés és hatásköri megállapítás kiadása mellett egyben felhasználta az alkalmat, hogy újból összefoglalóan lesögezze azokat az ügyeket, ill. panaszokat, amelyek az izr. felekezeti életben ezidőszent még a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartoznak. *Ugyanis igen gyakran előfordult, hogy a felek olyan panaszokkal fordultak a közigazgatási hatóságokhoz, amelyek a felekezeti autonóm hatáskörébe tartoznak.* A hatóságok nem ismervén pontosan az idevonatkozó — szétszórt — jogszabályokat, igen gyakran illetéktelenül és hatáskörüket túllépve sérelmesen belenyultak a felekezeti autonóm hatáskörébe. Különösen sok hatásköri túllépésre szolgáltatott okot az 1888. évi 1191. sz. körrendelet 7. pontja, amely azt tartalmazza, hogy a hitk. életben felmerülő vitás ügyek csak akkor tartoznak az autonóm hatáskörébe, ha a felek magukat annak önként alávetik. Minthogy az izraeliták vitás ügyeire vonatkozóan jelenleg is érvényes hatállyal tulajdonképpen ez a jogszabály intézkedik, ez az említett 7. pont nagyon gyakran alkalmaztatott. A valóságban azonban ennek a rendeletnek 7. pontját két

másik rendelet már régen hatályon kívül helyezte. *A zsidó hitk. ügyek akkor is a felekezeti autonómia hatáskörébe vannak utalva, ha a felek annak magukat önként alávetni nem akarják.* Így az 1905. évi kiegészítő szerv. szabályzat az Orth. Közp. Iroda hatáskörébe utalja az olyan ügyek elintézését, amelyekben felekezeti választott bírósági itélkezés nélkül rendelkezik. viszont azokban az ügyekben, amelyekben az Iroda felekezeti választott bírósági itélkezést rendel el, biztosított részére az a jog, hogy a bírót megnevezni vonakodó fél helyett a választott bíróság tagjait a Közp. Iroda jelölhesse ki. A most kiadott min. rendelet megállapítja újból, hogy az említett 7. pont már nincs hatályban.

Még fontos a rendeletnek az a része, amely kiemeli, hogy ezidőszent vitás esetekben, — az anyakönyvi kerületek területi változtatása, továbbá az anyakönyvvezető rabbiválasztási ügyeken kívül, amelyekben elsőfokon az alispán, másodfokon a vallásminiszterium dönt — mindössze két ügy tartozik már csak a közigazgatási hatóságok hatáskörébe: Az egyik az, amikor a kultuszadó kérdésében a jogalap vitás, tehát, amikor az az eldöntendő kérdés, vajjon az illető a szóban levő hitközségben egyáltalán adóköteles-e. Az a panasz azonban, amely az adó mérvé s magassága ellen szól, az autonóm hatáskörébe tartozik. Nagy jelentőségű a rendeletnek az a megállapítása, hogy a kultuszadó magassága ellen beadott panaszok a végrehajtás felfüggesztésére okul nem szolgálhatnak, tehát tekintet nélkül a beadott fellebbezésre az adók behajthatók. A másik ügy, ami a felekezeti autonóm hatásköréből ki van véve, az a ritka eset, amikor különféle szervezeti (orth. neológ) hitközségi tagok, vagy hitközségek között merülnek fel vitás ügyek.

Remélhető, hogy ezek után a hitközségek tagjai nem fognak a közigazgatási ható-

ságokhoz fordulni, mindenféle — az autonóm hatáskörébe tartozó — ügyekkel s hogy főképp ezentul a hatóságok pontosan ismerni fogják, hogy csak az előbb említett néhány esetben van joguk az izr. hitközségek ügyeit hatáskörükbé vonni.

Pápai enciklika az antiszemizmus ellen

Bichmayer George jezsuita pater pár nappal ezeiott *croauast* tartott a becsi rádióban, amelyben többek között az antiszemizmus ellen is kikeit. Egyeb sem kellett az antisemita sajtónak. A kegyes pater enen korusban zuggott fel az egész osztrák jobboldal. *Bichmayer* erre válaszképen kozzetett egy enciklikát, amelyet 1928 marcius 25-én bocsátott ki XI. Pius papa, s amely így hangzik:

— A mi egyházunk mindig imádkozott a zsidó népért. Az apostoli szék ettől a szeretettől áthatva védelmébe vette a zsidóságot az igaztalan üldözésekkel szemben. Ahogyan elítél minden gyűlöletet, épúgy elítéli a legélesebben a gyűlölködest azon vallás ellen, amely vallás követőit az I'ten által kiválasztott népek jelöltek ki. A gyűlöletet, amelyről beszélünk, antiszemizmusnak nevezik.

A horogkeresztesek és az osztrák fascisták természetesen e tekintetben papábbak a pápánál...

A B.-GYARMATI FŐRABBI A SZENTFÖLDRE INDULT. *Deutsch Dávid* a népszerű fiatal főrabbi egy ipolsági gazdag *balbész* meghívására, azzal együtt hétfőn a Szentföldre utazott. Ezt megelőzően az elmúlt szombaton a főrabbi megtartotta a rendesen *Saboss hagóda*-kor esedékes drósját és este a hitközség igen szép szíjümmel egybekötött *melave malót* rendezett a főrabbi tiszteletére.